

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД СТУДЕНТІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО УСПІШНОЇ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПЕРЕХОДУ ДО МИРУ

Лебідь О. М., старша викладачка, кафедра методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін, студентка магістратури Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти, майстер виробничого навчання Державного навчального закладу "Буцький політехнічний професійний ліцей".

Соціально успішні кваліфіковані робітники – це ціль будь якої країни не тільки під час воєнного стану. Часто громадяни вибирають професію, яку порадять їм батьки чи опікуни, де є державні місця або в закладах, які ближче до місця проживання. Студенти не мають мотивації вчитись чи працювати по вибраній професії, не знають, чим би хотіли займатись, що негативно впливає на самооцінку та на продуктивність праці, не стимулює до саморозвитку. А в час воєнного стану таке питання постає особливо гостро.

Психологічне благополуччя означає переживання позитивного ставлення до життя і формування досвіду позитивних емоцій. Воєнний стан формує чимало викликів для емоційних переживань, як негативних, так і позитивних, але інших, нестандартних для звичайної людини. Тому ті прийоми психологічної підтримки майбутніх професіоналів, які діяли в мирний час, є неактуальними тепер. Початок війни в 2014 році це один негативний досвід, повномасштабне вторгнення – інший. До цього додаються ще й негативні чинники, які існували на території нашої держави до війни: корупція, соціальна байдужість громадян, відсутність ініціативи та ентузіазму. Навчити громадян працювати на взаємовигоді та взаємоповазі, при цьому не шкодити, а приносити блага суспільству – це завдання нової держави, яка переживає зміни і позбувається від негативних впливів пострадянського ладу.

Одним із типів підтримки соціально-психологічного благополуччя майбутніх фахівців – це баланс між навиками hard-skills та soft-skills. Тобто студентів навчають не лише добре розуміти теорію і правильно виконувати свою роботу, а і ефективно взаємодіяти з колегами, знаходити вихід із нестандартної ситуації. Для цього в закладі має бути приділена велика увага саме вихованню, а не тільки навчанню. [1, С.35] Також на формування успішної особистості зі стійким характером добре вплине творчість збалансована з навчанням. Це, наприклад, технологія навчання STEAM, що є популярною закордоном, проте не набирає популярності в Україні. Таке навчання передбачає разом із природничими науками вивчення гуманітарних, а також задіяння мистецтва, як образотворче, музика, що дозволить ефективно розвивати всі відділи головного мозку, всебічно розвивати студентів, що призведе до самовпевненості, адекватної оцінки себе і оточуючих, що є передумовою позитивних вражень від життя, формування психологічно успішної особистості, в тому числі і в час воєнного стану.

Не зважаючи на бойові дії в нашій країні, світ не стоїть на місці. І якщо Україна залишиться позаду, вона стане неконкурентоспроможною. Така держава не зможе існувати на карті світу. Тому окрім ведення бойових дій, складання тактики і стратегії бою, державна влада активно займається і розвитком освітньої системи відповідно до світових темпів розвитку.

Соціально успішна особистість, яка разом зі своїми співвітчизниками розвиває країну, має здатність і до саморозвитку. Саморозвиток залежить від того, настільки правильна і підходяща ціль «Ідеальний (-а) я». Тому що саме до цієї цілі прагне студент, а така ціль має бути і корисна для суспільства, для нього самого, проте одночасно приємна для нього. Мотивація до саморозвитку виражається саме в тому, настільки «Ідеальний (-а) я» відповідає тому, ким людина насправді хоче бути. [2, с. 49] Це не обов'язково сформований образ. Саморозвиток може формуватись через прагнення досягнути якоїсь мети, набутти певні навички, досягнення успіху, яким особа для себе вважає певну ситуацію, брати на себе більшу відповідальність, ініціативу, йти на ризики, правильно

розраховувати сили. Щоб дані цілі були правильні і нешкідливі, необхідне формування правильного світогляду у студентів, правильної цілі для саморозвитку. Особливо це актуально в часи, коли є інформаційна забрудненість в умовах гібридної війни з боку ворога, і не тільки. [2, с. 50]

Психологічний супровід особистості може бути також і віртуальний. Електронні засоби поширення інформації, яка часто є неправдивою і забруднює свідомість громадян, знижує рівень їх психологічного добробуту, можуть використовуватись і для блага. Психологічний супровід онлайн актуальний в час війни, коли студенти навчаються онлайн або немає можливості надати якісний супровід, будучи поряд.

Відомо, що при переході від війни до миру, ситуація може дещо погіршитись. Як показує світовий досвід, країни, що розвиваються, при переході від війни до миру мали деякі проблеми із забезпеченням своїм громадянам базових прав та безпек. Утворювались навіть збройні незаконні формування. А громадяни після закінчення війни ставали менш терпеливими один до одного, менш дружніми та співчутливими.

Ветерани війни, які отримують негативний досвід і повертаються додому, також потребуватимуть реабілітації, на фоні поганого самопочуття можуть стати причиною конфліктів. Мирні жителі, які проявлятимуть повагу до ветеранів, можуть бути жертвами прояву наслідків психологічних травм у захисників. А мирні жителі зі свого боку також зазнають певного психологічного удару в період війни.

На робочих місцях є багато обмежень під час бойових дій. А після перемоги необхідно буде робити подвійну роботу, ту, яка накопичилась під час війни, і ту, яка з'явиться в мирний час. Деякі фахівці змушені відкладати свої обов'язки. Це, наприклад, публікація даних про організації, які є обов'язковими в мирний час і мають бути публічними, але це заборонено в період ведення війни. Тому період очікування миру є більш позитивним для осіб, які залишаються в живих, аніж період переходу до миру. А більша вірогідність втратити життя змушує більше його цінувати.

Щоб перехід від війни до миру був не такий болісний і менш небезпечний, необхідні спеціальні впливи на психіку громадян. Перед початком військових дій країна, яка нападає, налаштовує своїх жителів на агресію, також це робить країна, яка захищається, щоб вижити. Але потім навпаки, жителів потрібно буде налаштовувати на мир і благополуччя, на любов до того, хто живе поряд з ним, взаємопідтримку. Студенти є таким прошарком суспільства, на який необхідно правильно впливати тепер, щоб зібрати правильні плоди потім. Такий психологічний супровід майбутнього кваліфікованого працівника в період повоєнної відбудови повинен починатись уже тепер, планування заходів, які держава буде застосовувати, щоб не повторялись помилки, які були в історії. [3, с. 36-37]

На відміну від АТО, повномасштабне вторгнення відкриває перед нами краще ворога. Під час проведення АТО, громадяни чітко не знали, хто наш ворог. Чи була це Росія, чи якісь незаконні формування на сході України. Про це навіть всерйоз писались статті та тези. Багато людей на сході України під впливом пропаганди хотіли віддати території, на яких живуть, сусідній державі і відносились до воїнів ЗСУ зі зневагою. Чи варто віддавати своє життя за того, хто вас зневажає? Такі питання вирішує психологічний супровід. Деякі воїни ЗСУ паралельно навчаються у важких умовах. [4, с. 8-10]

Можемо зробити висновок, що під час складної ситуації громадяни України отримують стрес. Психологічний супровід студентів має бути на рівні з тим, що вони адекватно мають сприймати ситуацію, аналізувати її, і при цьому залишатись при здоровому глузді.

Список використаних джерел

1. Бичик Л. М. Підтримка психологічного благополуччя особистості майбутнього кваліфікованого робітника. *Психолого-педагогічний супровід професійної підготовки кваліфікованих робітників в умовах воєнного стану*: електронний зб. Матеріалів регіонального науково-практичного семінару, м. Біла Церква, 15 червня 2023 р. / упорядники: В. С. Кулішов, І.В Кучерак, Ю.С.

Герасименко. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2023. С. 35-40.

2. Герасимик-Чернова Т. Формування компетентності саморозвитку особистості як основа підготовки майбутнього фахівця. *Психолого-педагогічний супровід професійної підготовки кваліфікованих робітників в умовах воєнного стану*: електронний зб. Матеріалів регіонального науково-практичного семінару, м. Біла Церква, 15 червня 2023 р. / упорядники: В. С. Кулішов, І.В Кучерак, Ю.С. Герасименко. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2023. С. 49-53.

3. Як допомогти особистості в період переходу від війни до миру: соціальнопсихологічний супровід : практичний посібник / за наук. ред. Т. М. Титаренко, М. С. Дворник. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2022. 154 с.

4. Яковенко С.І. Проблемні питання організації психологічної допомоги учасникам АТО. *Психологічна допомога особам, які беруть участь в антитерористичній операції* : матеріали міжвідом. наук.-практ. конф., Київ, 30 березня 2016 року : у 2 ч. / ред. кол.: В. В. Черней, М. В. Костицький, О. І. Кудерміна та ін. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2016. 248 с.